

Několik hřejivých slov místo Úvodu

Motto: Čím těžší typografický problém, tím je víc vítán!

Tato kniha vznikala jako přepis podkladů z předmětu *DTP a elektronické publikování*, resp. předmětu *DTP and Electronic Publishing*. V době dokončování této knihy byl český předmět na FaME UTB ve Zlíně zrušen a je vyučován naposledy (letní semestr akademického roku 2011/2012).

O čem tedy tato kniha je? O typografii a sázecím systému \TeX .

\TeX — vyslovujete [tech], nikoliv a nikdy teks — občas se setkáme s výslovností [tek], ta se připouští; slovo je složení řeckých znaků tau (τ), epsilon (ε) a chí (χ) a znamená dovednost — je typografický systém vyvinutý profesorem Donaldem E. Knuthem¹ ze Stanfordské univerzity vyvíjený od konce sedmdesátých let, který dokázal spojit umění typografie a sazby s programováním a automatizačními prvky. Takto se z autora stává zároveň sazeč a grafik, který má plnou kontrolu nad výstupem.

Co lze \TeX em získat shrnuje The \TeX showcase². Jedna z nejnovějších nadstaveb, \XeTeX , umí takové věci³. V práci na úkolech této knihy pracujeme s \pdfLaTeX em, \XeLaTeX em a \LuaLaTeX em: pracujeme s formátem \LaTeX (čteme [latech] nebo [lejtech]), kdy výstupem získáváme přímo PDF, dříve to byl PostScript (PS). PostScript je jazyk většiny moderních tiskáren a ripovacích zařízení, a je to předchůdce formátu PDF, oba formáty od firmy Adobe Inc.

Dokument opatřujeme vizuálními a logickými značkami, což představuje příkaz k vykonání. Podobně jako tagy při tvorbě HTML/CSS/XML stránky. Pracujeme s balíčky, což je podobný princip jako načítání knihoven v programovacím jazyku C++, PHP, Pythonu, Ruby, Lua a dalších.

Zobrazit obsah \TeX ového souboru si můžete od Poznámkového bloku (Microsoft Windows), gedit⁴ či kile⁵ (Linux) přes \TeX works editor⁶ až po Vim⁷ či Emacs⁸. Budeme pracovat v kódování UTF-8. \TeX works a \XeLaTeX automaticky užívají toto kódování. Formátům \pdfLaTeX a \LuaLaTeX je třeba jej upřesnit (balíčky `inputenc` a `luainputenc`).

Všechny zmíněné balíčky a dokumentaci z \TeX Live lze vedle pevného disku (po instalaci) také nalézt na serveru CTAN.ORG⁹.

Poznámka: Ke studiu jsou klíčové textové, přímo editovatelné soubory s příponou TEX (sazba dokumentu), BAT/SH (spustitelný dávkový soubor), MP (zdrojové kódy obrázků v METAPOSTu) a občas přiložený BIB (publikace pro práci s \BibTeX em).

Věci kolem obecné typografie hledejte na stránkách Pavla Satrapy¹⁰.

Dostanete-li se do problémů či potřebujete-li s něčím pomoci, autor knihy se vám může pokusit pomoci.

Pavel STRÍŽ

¹<http://www-cs-faculty.stanford.edu/~uno/>

²<http://www.tug.org/texshowcase/>

³<http://www.tug.org/mactex/src/Demos/XeTeX-showcase/>

⁴<http://projects.gnome.org/gedit/>

⁵<http://kile.sourceforge.net/>

⁶<http://www.tug.org/texworks/>

⁷<http://www.vim.org/>

⁸<http://www.gnu.org/s/emacs/>

⁹<http://www.ctan.org/>

¹⁰<http://www.nti.tul.cz/~satrapa/vyuka/typo/>